

Nr 19.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard**, om anskaffande av luftvärnsskydd å vissa flottans fartyg.

Med anledning av årets statsverksproposition angående reglerandet av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1926—1927 får jag härmed värdsamt på grund av nedanstående motivering göra följande framställning.

I sin underdåniga skrivelse den 25 augusti 1925 angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, avdelning III, sjöförsvaret, har kungl. marinförvaltningen,

dels under rubriken »Flytande materiel och byggnader» bland annat hemställt om äskande av medel för vissa ändringsarbeten å pansarbåten Drottning Victoria, varigenom möjlighet skulle erhållas att på ett tillfredsställande sätt uppställa luftvärnsartilleri och anordna luftartillericentral och reservmanöverplats, vilka ändringsarbeten för detta fartyg beräknades uppgå till 120,000 kronor,

dels även under rubriken: »Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel» bland annat hemställt om äskande av ett anslag av 360,000 kronor för anskaffande av luftvärnsartilleri för flottans fartyg.

Detta sistnämnda anslag avsåg, enligt vad jag inhämtat, anskaffande av luftvärnsartilleri för pansarbåtarna Sverige, Drottning Victoria och Gustaf V.

Ovannämnda framställningar hava icke föranlett Kungl. Maj:t att i statsverkspropositionen äska de begärda medlen.

Under de studier, jag såsom medlem av 1925 års flottkommitté haft tillfälle att bedriva å flottans fartyg och med stöd av de redogörelser, som därvid lämnats beträffande olika stridsmedels verkan och motverkan, har jag kommit till den uppfattningen, att varje övervattensstridsfartyg, som icke besitter ett tillräckligt antal luftvärnskanoner, vilkas eld på ett ändamålsenligt sätt kunna ledas, är under ett nutida krig allvarligt utsatt för de anfall, som fientliga luftstridskrafter beräknas kunna verkställa.

Våra nyaste och värdefullaste artillerifartyg äro i detta hänseende mycket efterblivna, beroende på att de konstruerades före det världskrigets erfarenheter voro kända.

Visserligen hava dessa fartyg vardera två luftvärnskanoner, men dels hava dessa kanoner måst uppställas på sådana platser, att deras verkningsförmåga är inskränkt till endast vissa sektorer, och dels medger icke fartygens inredning, att erforderliga avståndsmättnings- och eldledningsinstrument placeras i kanonernas närhet. Ännu så länge måste sålunda dessa

kanoners eldgivning ledas på ett mycket provisoriskt och icke stridsmässigt sätt.

Av verkställda övningsskjutningar mot mål i luften synes hava framgått, att därest elden från luftvärnskanoner kan ledas med hjälp av modern instrumentering, sådan eld högst avsevärt kan försvåra luftstridskrafterns anfall, och detta allt mera effektivt, ju flera kanoner, som deltaga i elden.

Enligt vad jag inhämtat, vore myndigheternas åsikt, att dessa artillerifartyg borde vardera förses med ett luftvärnsbatteri om 4 stycken kanoner, vilka skulle kunna avgiva eld åt alla håll, och i vilkas närhet plats skulle inredas för instrument, behöfliga för eldens ledning, ävensom för erforderliga betjäningar. Nu nämnd omändring av fartygen skulle innebära en mindre ombyggnad av fartygens aktra överbyggnad, borttagandet av aktra masten samt uppsättandet av luftvärnskanoner å därigenom erhållen fri plattform.

Förutom det tillskott i försvarskraft fartygen härigenom kommer att erhålla, bör ett dylikt installerande därjämte medgiva flottan att erhålla vidgad erfarenhet beträffande det viktiga spörsmålet att begränsa fiendliga luftstridskrafterns verkan mot fartyg. Med nuvarande provisoriska anordningar torde man icke kunna komma längre än man nu gjort. Även för att tekniskt sålunda kunna följa med denna viktiga gren av stridsverksamhet bör en dylik installation vara av högt värde. Ett borttagande av aktra masten, vilket skulle bliva en följd av installationen, torde därjämte medföra, att undervattensbåtars anfall mot dessa fartyg försvåras. Under de senaste åren har nämligen flerfaldiga gånger framkommit, att nuvarande tvenne master i hög grad underlätta för undervattensbåtarna bedömandet av kursen hos det fartyg, varemot anfall företages, varigenom ökad träffmöjlighet uppstår.

Emellertid synes det mig lämpligast, att frågan om artillerifartygens förseende med luftvärnsartilleri nu upptages i sin helhet, på så sätt att samtliga våra fåtaliga modernaste artillerifartyg skulle erhålla ovannämnda fördelar, och varigenom kostnaderna på grund av samtidig beställning av materiel m. m. skulle kunna minskas. Själva arbetets utförande torde dock böra utsträckas att omfatta en period av tre år.

En eventuell dylik omändring bör beträffande pansarbåtarna Drottning Victoria och Gustaf V fördelaktigast ske i samband med det installerande av centralsikte, varom medel äskas i årets statsverksproposition. Härigenom skulle möjligen det förstnämnda arbetet komma att draga något mindre kostnader, än om det utfördes såsom ett arbete för sig, och i varje fall skulle ett sådant förfarande medföra, att dessa fartyg icke enbart för här föreslagna omändringsarbeten skulle behöva utgå ur den rustade delen av kustflottan längre tid, än vad som erfordras för centralsiktets införande, varigenom skulle undvikas ett ytterligare temporärt försvagande av flottans stridsberedskap.

Med ledning av marinförvaltningens ovannämnda skrivelse torde instal-

lerandet av ett effektivt luftvärnsbatteri å varje artillerifartyg medföra kostnader enligt nedanstående:

för erforderliga omändringsarbeten å överbyggnaden	kronor 120,000
för anskaffande av luftvärnspjäser	» 120,000

Sammanlagt per fartyg kronor 240,000.

Möjligen skulle kostnaderna på grund av förut anförda skäl kunna något minskas, därest samtidig beställning äger rum för samtliga fartyg.

Då pansarbåtarna Sverige, Drottning Victoria och Gustaf V jämlikt 1925 års försvarsbeslut ännu lång tid äro avsedda att ingå i vår kustflotta, och då det torde vara nödigt att så snart ske kan förse dessa värdefulla fartyg med effektivt skydd mot anfall från luften, får jag, under framhållande att denna fråga icke sammanhänger med frågan om ersättningsbyggnad av fartyg värdsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta,

att för anskaffande av effektiv luftvärnsbestyckning till pansarbåtarna Sverige, Drottning Victoria och Gustaf V samt för utförande av härför erforderliga ändringsarbeten å dessa fartyg bevilja ett anslag av 720,000 kronor, vilket anslag fördelas på tre år, och av vilket anslag för budgetåret 1926—1927 anvisas 240,000 kronor.

Stockholm den 18 januari 1926.

J. B. Johansson,
Fredrikslund.

